

Татарстан Республикасы
Арча муниципаль районының
Арча шәһәре муниципаль берәмлеге
Арча шәһәр Советы
422000, Арча ш. Совет мәйданы, 27
тел. 3-16-25, 3-12-35

Татарстан Республикасы
Арча муниципаль районының
Арча шәһәре муниципаль берәмлеге
Арча шәһәр Советы
422000, Арча ш. Совет мәйданы, 27
тел. 3-16-25, 3-12-35

Арча шәһәр Советы
карары

« 01 » февраль 2017 ел

№ 56

**Арча муниципаль районы «Арча шәһәре» муниципаль
берәмлегендә жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләрен раслау
турында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон, «жирләү һәм жирләү эше турында» Федераль закон, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә Арча шәһәр Советы **КАРАР БИРДЕ:**

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегендә жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләрен расларга.

2. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегендә жирләү урыннарын тоту кагыйдәләрен раслау турында Арча шәһәр Советының 21.09.2011 №18 карары үз көчен югалткан дип танырга.

3.Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) бастырып чыгарырга һәм Арча муниципаль районының рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырырга.

4.Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты житәкчесенә йөкләргә.

«Арча шәһәре» муниципаль
берәмлеге башлыгы,
Арча шәһәр Советы рәисе

И.Г. Нуриев

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегендә жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре

I. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Кагыйдәләр Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Граждан кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль закон, «жирләү һәм жирләү эше турында» 12.01.1996 ел, № 8-ФЗ Федераль закон, «Россия Федерациясенң Баш дәүләт санитар табибы карары 28.06.2011 ел, № 84 «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» СанПин 2.1.2882-11 "Зиратларны, биналарны һәм корылмаларны урнаштыру, урнаштыру һәм карап тотуга гигиена таләпләре", Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә Күмү һәм кабер ташларын кору урыннарын тоту һәм эксплуатацияләү нигезләрен көйли.

1.2. Күмү һәм күмү буенча хезмәт күрсәтү мәрхүмнең туганнары, шулай ук коммерция оешмалары һәм күмү өчен кирәкле документлары (үлем турында таныклык, кремация турында белешмә) булган ритуаль хезмәтләр күрсәтүче хосусый эшмәкәрләр тарафыннан башкарылырга мөмкин.

1.3. Жирлек территориясендә зиратларны карап тоту, эксплуатацияләү һәм кабер ташларын төзү экологик нормалар, санитар, шәһәр төзелеше һәм башка нормалар һәм кагыйдәләр, шулай ук төбәкнең жирле халкы, шулай ук башка милләтләр һәм халыкларның гамәлдәге гореф-гадәтләре һәм йолалары нигезендә башкарыла.

II. Зиратларны карап тоту

2.1. Зиратлар-экологик нормалар, санитар, шәһәр төзелеше һәм башка нормалар һәм кагыйдәләр нигезендә каберләр, склеплар, шулай ук күмү өчен билгеләнгән башка биналар һәм корылмалар кору өчен билгеләнгән жир кишәрлекләре. Зиратлар материалъ мәдәни мирас объектларына мөрәжәгать итә ала.

2.2. Зиратлар Арча шәһәре Башкарма комитетының үз карамагында тора, аларга аларны тиешле хәлдә тоту һәм төзекләндерү бурычы йөкләнә.

2.3. Зиратлар муниципаль милек реестрына кертелергә тиеш. Зиратларның жир участкалары, шулай ук зиратларның инфраструктурасы объектлары булган биналар һәм корылмалар Россия Федерациясе

законнарында билгелэнгән тәртиптә муниципаль милеккә рәсмиләштерелергә тиеш.

2.4. Зиратларны территорияләргә урнаштыру рөхсәт ителми:

- үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү чыганакларын һәм минераль чыганакларны санитар саклау зоналарының беренче һәм икенче билбаулары;

- жир өслегеннән ике метрдан да кимрәк жир асты сулары басып тору белән, шулай ук су басу, жир тетрәү һәм жимерелү, сазлыкларга дучар булу сәбәпле;

- күлләр, елгалар ярларында һәм халык тарафыннан хужалык-көнкүреш ихтыяжлары, коену һәм мәдәни-сәламәтләнדרү максатларында кулланыла торган башка ачык сулыкларда;

- су басу, су басу зоналары чикләрендә;

- өслек су объектларының су саклау зоналары чикләрендә, аларның киңлеген исәпкә алып, Россия Федерациясе Су кодексы таләпләренә туры китереп билгеләнә.

2.5. Яңа төзелгән зират астындагы Участок түбәндәге таләпләрне канәгатьләндерергә тиеш:

-торак пунктның каршы ягына, ачык сулыкларга, шулай ук халык тарафыннан хужалык-эчү һәм көнкүреш максатларында жир асты суларын кулланганда читкә тайпылу;

- жир өстеннән ике метр ераклыкта жир асты суларының тору дәрәжәсе максималь торганда булырга тиеш. Earthир өслегеннән ике метрдан артык дәрәжәдә, кремациядән соң күмү өчен зират урнаштыру өчен генә кулланылырга мөмкин;

- 1,5 м тирәнлектә коры, күзәнәкле туфракка (Комлы, Комлы) ия булыгыз һәм 6-18% чикләрдә туфракның дымлылыгы белән түбәнрәк.

2.6. Зиратлар территорияләрендә инвалидлар һәм хәрәкәте чиклэнгән халык өчен уңайлы мохит оештырылырга тиеш.

2.7. Зират территориясе периметр буенча киртәләнергә тиеш.

2.8. Зиратларның керү зонасында каралырга тиеш:

- керү төркеме (керү-автотранспорт өчен чыгу һәм килүчеләр өчен керү-чыгу) зират исемен күрсәтеп;

-биналарның (алар булганда), юлларның, аллеяларның, тарихи һәм мемориаль каберләрнең һәм башка объектларның урнашуы белән зиратның схематик планы;

- техник ихтыяжлар өчен су саклау танклары;

- чүп савытлары;

- кунактар өчен эскәмияләр;

-Администрация игъланнарын һәм боерыктарын, зиратларга бару кагыйдәләрен, гражданның хокуктарын һәм бурычларын урнаштыру өчен белешмә-мәгълүмат стенды.

2.9. Күмелгән гражданны (оешмалар) үз көчләре яисә мондый хезмәтләр күрсәтүче предприятие көче белән тиешле халәттә кабер корылмалары һәм яшел үсентеләр (бизәлгән кабер калкулыгы, һәйкәл, цоколь, чәчәк түтәлләре) тотарга тиеш.

2.10. Күмүләр һәм (яки) аларның тиешенчә булмавы турында мәгълүматлар булмаганда, алар күмелгәннән соң 25 ел үткәннән соң хужасыз дип таныла.

2.11.Зиратларны төзекләндерү, капитал һәм агымдагы ремонтлау, аларны тиешле хәлдә тоту жирле бюджет акчалары хисабына, чыгымнарның аерымы маддәсе буенча акча бүлеп бирелә. Зиратларны карап тоту һәм төзекләндерү өчен юридик һәм физик затларның ирекле иганәләре дә файдаланылырга мөмкин.

2.12. Зиратлар, аларның дини конфессиягә һәм жирле традицияләргә керүләрен исәпкә алып, көн саен килү һәм күмү өчен ачык булырга тиеш.

2.13. Зират территориясендә жәмәгать тәртибен һәм тынлыкны бозу, алкогольле, наркотик һәм башка исерек хәлдә булу, кабер ташларын һәм яшел үсентеләргә яндыру, шулай ук коры үләнне, яфрактарны, койрыктарны һәм агач ботакларын, куакларны яндыру, терлек көтү һәм башка йорт хайваннарын көтү, жыләк-жимеш утырту, авыл хужалыгы культураларын үстерү тыела.

2.14. Зиратларда күмүләргә теркәү һәм кабер һәйкәлләргә теркәү өчен санлы һәм шомлы китаплар булырга тиеш. Күмелү хокукын бирә торган барлык документлар подшиваться һәм саклана билгеләнгән тәртиптә.

2.15. Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары тәэмин итәргә тиеш:

- зират территориясендә тиешле тәртип һәм әлеге кагыйдәләр һәм законнарның башка актлары нигезләмәләргә таләпләргә катгый үтәү;

- төп аллея, төп һәм икенчел юллар буйлап тоткарлыксыз йөрү һәм үтү мөмкинлегә (карны чистарту, бозны чистарту, ком сибү һ. б.);

- искергән (кипкән) агачларны вакытында кисү, аларның егылуыннан һәм кабер ташларын бозудан саклану;

- зират территориясеннән көнкүреш калдыктарын вакытында чыгару;

- инженерлык корылмаларының төзеклегә, тышкы койма, биналар һәм корылмаларны, юлларны, инженерлык челтәрләргә һәм корылмаларын агымдагы һәм капитал ремонтлау, яшелләндерү;

- гражданнарга (оешмаларга) заявкалары буенча жирләү өчен түләүсез участоклар бирү;

- житәрлек күләмдә инвентарь (көрәк, тырма, чиләк, совка, кар бураны, носилка һ. б.) һәм аны гражданнарга каберләргә карау өчен бушлай (кул астына) бирү;

- кабер ташларын төзү тәртибен, территорияне яшелләндерү өчен агач һәм куак токымнарын дәрәҗә сайлап алуны контрольдә тоту;

- күмелгән баз туганнарына тузган тузган кабер ташы турында тиешле кыяфәткә китерүне таләп итеп, үз вакытында хәбәр итү;

- каберләнгән һәйкәлләрнең сакланышы, урланган, җимерелгән, ватылган очракта-хокук саклау органнарына һәм кызыксынган затларга хәбәр;

- янгың куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәү, янгыңга каршы щитларны кирәкле санда янгыңга каршы инвентарь белән тәмин итү;

- зиратның бөтен территориясен елына кимендә ике тапкыр җыештыру;

2.16. Зират хезмәтләреннән файдаланучы гражданнар (оешмалар) хокуклы:

- зиратта үлгәннәрне күмү өчен тиешле дини конфессия участогын бушлай алырга;

- санитар һәм башка кагыйдәләргә һәм нормаларга каршы килмәгән дини йолаларны һәм жирле традицияләргә үтәп, күмү йоласын башкару;

- ритуаль хезмәтләрдән файдаланырга һәм аларны билгеләнгән тарифлар буенча түләргә;

- кабер участогына чәчәкләр утырту;

- муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары белән килештереп, күмү участогын рәсмиләштерү таләпләренә ярашлы рәвештә кабер ташларын кую.

2.17. Зират территориясендә тыела:

- жирле үзидарә органнары белән килешенмичә, һәйкәлләр, мемориаль такталар һәм башка кабер өсте корылмаларын урнаштыру, күчерү, яңадан төшерү һәм төшерү;

- кабер өсте корылмаларын, зират жиһазларын бозу, территорияне чүпләү;

- яшел майданнарны сындыру, чәчәкләр кусу;

- эт йөрү, кош-корт һәм хайван көтүе;

- учаклар үрчетү, ком, балчык һ. б. казу, торф кисү, төзелеш һәм башка материаллар запасларын калдыру;

- зират территориясендә ябылганнан соң булу;

-инвалид һәм өлкән яшьтәгеләрдән (60 яшьтән өлкәнрәкләр) тыш, жирле үзидарә органнары рөхсәтеннән башка автомобильләргә, мотоциклларга һәм башка хәрәкәт чараларына, шулай ук аларны озатып йөрүче затларга керергә;

- кабер өсте корылмаларын алмаштырганда яки күмелгән урында төзекләндергәндә калдырырга;

- муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары белән алдан язма килештермичә агачлар һәм башка яшел үсентеләр утыртуны гамәлгә ашырырга.

2.18. Зиратка килүчеләр зиратка барганда чын кагыйдәләрне үтәргә тиеш.

2.19. Каберне мәсхәрәләү, шулай ук кабердәге яки кабердәге әйберләрне урлау гамәлдәге законнарда каралган җаваплылыкка китерә.

I. Кабер урыннары, кабер корылмалары (кабер ташлары),
Күмү урыннарын койма

3.1. Күмүләр түбәндәге төрләргә бүленә:

– бер кабергә-ялгыз гражданның, шул исәптән таләп ителмәгән үлгән (үлгән), дәүләт яки муниципаль бюджет хисабына күмелгән кешеләр өчен;

– 2 кабер һәм аннан да күбрәккә-гаилә каберләре.

3.2. Күмү өчен участок күләме:

- Бер үлгән кешене күмү өчен 1,2 м х 2,2 м;

- 3,0 м х 2,2 м үлгән ике кешене күмү өчен яки үлгән якын туганын күмү өчен өстәмә урын биргәндә.

Гаилә каберләренең зурлыгы бер үлгән кешене күмү өчен кабер зурлыкларына пропорциональ рәвештә билгеләнә һәм бүтән күмү урыннарына комачауламыйча керү мөмкинлеген тәмин итә.

3.2. Күмелгән урынга яңа (ирекле) участок бирелгәндә, күмелгән урынның бөтен озынлыгы буенча дүрт ягының берсеннән күмелгән урынга (каберенә) ирекле керү мөмкинлеге тәмин ителергә тиеш. Кабергә ирекле керү киңлеге 0,5 мнан ким була алмый.

3.3. Кабер корылмалары күмү өчен бүлеп бирелгән участок чикләренә куелырга тиеш. Кискен һәм Пычак кисү элементлары булган кабер коймаларын урнаштыру килүчеләргә һәм хезмәт күрсәтүче персоналга зыян китермәскә мөмкин. Кабер корылмасының (кабер ташы) биекlege 2,0 м дан артмый, кабер коймалары биекlege – 1,2 м дан артык түгел.

3.4. Кабердәге барлык эшләр кабер корылмаларын урнаштыру яки алыштыру белән бәйле, бу зиратлар карамагындагы вәкаләтле органнар рөхсәте белән башкарыла.

Кабер корылмаларын урнаштыру эшләрен башкаруга рөхсәт алу һәм рәсмиләштерү түбәндәге тәртиптә башкарыла:

- күмелгән урын өчен җаваплы зат, яисә аның вәкиле нотариаль расланган ышаныч кәгазе нигезендә җаваплы зат, кабер корылмаларын

урнаштыруга рөхсәт бирүне сорап, вәкаләтле органга гариза жиберә (күмелгән урын өчен җаваплы зат яки аның вәкиле зират карамагындагы Вәкаләтле органнан гариза ала). Гаризага кабер структурасы турында мәгълүмат (эскиз, фотография яки тасвирлама) бирелә;

- гариза тутырылган бланк (кушымта белән) гариза биргән көнне исәп журналында вәкаләтле орган тарафыннан теркәлә;

- вәкаләтле орган тарафыннан кергән гаризаны (кушымта белән) карап тикшерүнең гомуми срогы, кабер корылмаларын урнаштыруга рөхсәтне рәсмиләштерү һәм бирү гаризаны теркәлгәннән соң 20 эш көненнән дә артмаска тиеш.

Вәкаләтле орган, гаризада гаризага кушымтадагы ялган мәгълүматлар һәм (яки) кабер корылмалары турында мәгълүмат күрсәтелсә, кабер корылмаларын урнаштыруга рөхсәт бирми һәм рәсмиләштерми.

Вәкаләтле орган күмелгән урын өчен җаваплы заттан яисә аның вәкиленең нотариаль расланган ышанычлылыгы нигезендә булган заттан алынган мондый рөхсәтне бирү турында гариза булмаган очракта, кабер корылмаларын урнаштыруга рөхсәт бирүдән баш тарта.

Каберлек корылмаларын урнаштыруга рөхсәт биргәндә, күмелгән корылмаларны урнаштыру күздә тотылган урынга карата күмелгән кешенең туганнары арасында суд тәртибендә карала торган бәхәс булган очракта да, баш тартырга мөмкин.

Кабер корылмаларын урнаштыруга рөхсәт бирүдән баш тарту вәкаләтле орган тарафыннан рәсмиләштерелә.

Каберләү корылмалары (кабер ташы, стела, һәйкәл, кабер коймасы, плита, скульптура, таш, кросс, ябык крипт, пантеон, мавзолей, эчке киңлекләре яки бүлмәләре, шул исәптән ротунда рәвешендәге, шулай ук саркофаг рәвешендәге) тиешле документларда теркәлә. Күмелгән урын өчен җаваплы затка билгеләнгән үрнәктәге күмү турындагы таныклык, участокның урнашу урыны һәм күләме турындагы билгеләре, күмелгән (хәзерге), урнаштырылган кабер корылмасының төре һәм күмелгән урын өчен җаваплы зат турында биографик белешмәләр бирелә.

3.5. Куела торган кабер корылмалары (кабер ташлары), коймалар һәр зиратның архитектура -андшафт мохитенә, эхлакый-этик нормаларга (традицияләргә) туры килергә тиеш.

3.6. Зиратның архитектура -андшафт мохите нигезендә киләчәктә кабер коймалары урнаштырмыйча күмү каралган җирләү урыннары территориясендә кабер коймалары кую тыела.

3.7. Кабер корылмалары яки аларның әлеге кагыйдәләрне бозып куелган өлешләре сүтелергә тиеш.

Зират карамагында булган вәкаләтле органнар, әлеге кагыйдәләрнең таләпләрен бозган каберлекләр теркәлгән затларга әлеге бозуны бетерү буенча эшне башкару срогын һәм хокук бозуны булдырмау вакытын күрсәтеп хәбәр жиберелә, ул хәбәр жиберелгән көннән өч айдан да артып китә алмый.

Бер үк вакытта күмелгән урында кабер ташы корылмасын (кабер ташы)

яки койманы элеге кагыйдэлэр таләпләренә туры китерү зарурлығы турында кисәтү белән карандаш (белдерү) куела.

Билгеләнгән срукта башкарылмаган очракта, зират карамагында булган вәкаләтле орган тиешле намогиль корылманы яисә аның бер өлешен суд карары нигезендә мәжбүри демонтажлы.

Мәжбүри демонтажланган намогиль корылмалар махсус билгеләнгән урыннарда туплана һәм милекчеләргә элеге мөлкәткә хокукны раслаучы документлар күрсәткәндә, мәжбүри демонтажлау һәм намогиль корылма (кабер ташы), койма саклау эшләре бәясен каплаганнан соң кире кайтарыла. Алынган акчалар зират карамагындагы муниципаль берәмлек бюджетына керә.

Сүтелгән кабер корылмаларын, шул исәптән махсус бүленгән урыннарда саклау мәжбүри сүтелгән көннән алып 1 ел дәвамында гамәлгә ашырыла.

Кабер корылмасын мәжбүри сүтү һәм саклау эшләре зиратлар карамагындагы жирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә.

Мәжбүри сүтү көненнән 1 ел үткәч, кирәк булмаган кабер корылмалары утильләштерелә.

3.8. Колумбарийлар һәм кайгы диварлары үлгәннәрнең көле белән күмелү өчен махсус бүлеп бирелгән жир участокларына зират территорияләренә урнаштырырга яки зират периметры буенча чүп савыты һәм зират территориясен койма белән әйләндереп алырга кирәк.

II. Каберләренә карап тоту һәм кабер ташларын урнаштыру

4.1. Күмү белән шөгылләнүче гражданнар һәм оешмалар каберләренә һәм кабер ташларын тиешле хәлдә тотарга тиеш.

4.2. Аерым күмү өчен бүлеп бирелгән участок чикләрендә, жирле үзидарә органнары белән килештереп, кабер ташларын урнаштыру (кору) рөхсәт ителә. Кабер өстендәге һәйкәлләрне күмү вакытында ясалган Жир өемен утыртканнан соң, сүтү-жыю мөмкинлеген күздә тоткан кирәкле нигезләренә корып куярга киңәш ителә.

Скульптура һәйкәлләре яки махсус архитектура формасындагы Корылмалар бюстларын урнаштыру бары тик муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарының проект-смета документлары һәм карарлары булганда гына рөхсәт ителә.

4.3. Кабер корылмалары түбәндәге максималь зурлыктардан биек булырга тиеш түгел:

- кабер өстендәге һәйкәлләр-2 м;
- 1,2 м койма;
- цоколи-0,18 М.

4.4. Металл һәм башка коймалар, күрше жир асты территорияләрен һәм буш жир кишәрлекләрен алуга корылмалар урнаштыру тыела.

4.5. Һәйкәлләр, стеллалар, мемориаль такталар, башка истәлекле билгеләр һәм кабер корылмаларын күмү урынында урнаштыру тыела;

4.6. Бу урында чын күмү турында мәгълүматны чагылдырмаган яңа кабер корылмаларына язулар кую яки куллану тыела;

4.7. Барлык кабер ташлары-аларны урнаштырган гражданныр һәм оешмалар милке. 3 елдан артык кабер корылмаларының тиешле эчтәлеге булмаганда, кабер корылмалары сүтелергә мөмкин. Кабердәге корылмаларны сүтү жирле үзидарә органнары тарафыннан элементларны мәжбүри тасвирлап сүтү актын рәсмиләштереп рөхсәт ителә. Кабер структурасын жиңерү чыгымнары структура хужасы тарафыннан каплана.

4.8. Зиратларны карап тоту буенча эшләр башкаруга муниципаль заказ Формалаштыру һәм урнаштыру жирле үзидарә органнары тарафыннан башкарыла.

4.9. Зиратларны карап тоту эшләрен башкаруга документлар түбәндәге чараларны үз эченә алырга тиеш: корылмаларны карап тоту һәм ремонтлау, хәрби һәм мактаулы күмүләрне, шулай ук дәүләт саклавында булган башка каберлекләрне һәм һәйкәлләрне карап тоту, муниципаль заказның тиешле үтәләшен контрольдә тоту.

4.10. Вәкаләтле орган муниципаль задание (заказ) составына түбәндәге товарлар, эшләр һәм хезмәтләр исемлеген сатып алуны тәмин итәргә тиеш:

- электр, жылылык һәм башка инженерлык жиһазларын, жир өсте техникасын төзек хәлдә тоту, әгәр мондый жиһазлар һәм техника бар икән, транспорт чаралары;

- керү зонасында зиратның исемен, аның кем булуын (милек формасын) һәм эш режимын, зират планы стендын һәм мәгълүматны үз эченә алган белешмә-мәгълүмат стендын күрсәтеп билге булу;

- зиратлар территориясендә урнашкан административ биналарны, биналарны, корылмаларны тиешенчә карап тоту, әгәр андый объектлар аларның территориясендә урнашкан булса;

- юлларны, аллеяларны, гомуми файдалану урыннарын, зират коймаларын тиешенчә карап тоту;

- зиратларда техник ихтыяжлар өчен су саклау танклары булу һәм тиешле тоту;

- зиратлар территориясен көнкүреш чүп-чарыннан жыештыру 3 айга кимендә 1 тапкыр;

- коры һәм авария хәлендәге агачларны вакытында кисү, аларны зиратлар территориясеннән чыгару;

- язгы-жәйге чорда (майдан августка кадәр) зират территориясендә янгынга каршы чараларны тормышка ашыру максатыннан айга кимендә 1 тапкыр үлән сөрү;

- көнкүреш чүп-чарыннан атналык чүп-чарны чистарту һәм чүп-чарны чистарту – айга кимендә 1 тапкыр, зиратларны күпләп карау чорында-атнага кимендә 1 тапкыр, шулай ук чүп-чар жыелган саен;

- зират территорияләрен, коммуналь калдыкларны калдыкларны чыгару графигы нигезендә жыештырудан, шулай ук калдыклар жыелган саен калдыкларны чыгару;

- механикалаштырылган һәм кул белән карны каты капланган аллея белән чистарту, бу эчке юлларны һәм аллеяларны кулланырга мөмкинлек бирә;

- янғын куркынычсызлыгы кагыйдэләрен үтәү;
- әйләнә-тирә мохитне саклау турындагы закон таләпләрен үтәү;

4.11. Зиратларга хезмәт күрсәтүче оешмалар тарафыннан күрсәтелә торган ритуаль хезмәтләр турында мәгълүмат зиратларның белешмә-мәгълүмат стендында, шулай ук әлеге оешмаларның рәсми сайтында Интернет мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә урнаштырылырга тиеш.

Зиратлар территориясендә эшчәнлек алып баручы башка оешмалар үзләренең интернет-порталларында бәяләрен (тарифларын) күрсәтеп, күрсәтелә торган ритуаль хезмәтләр турында мәгълүмат урнаштырырга тиеш.

4.12. Зиратларга хезмәт күрсәтүче оешмалар зиратлар территориясен айга кимендә 1 тапкыр тикшерергә, житешсезлекләр һәм ватылулар ачыкланган очракта кирәкле ремонт ясарга тиешләр. Күрсәтелгән эшләрне башкаруның конкрет сроклары күрсәтелгән зиратлар карамагындагы жирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә.

I. Күмү тәртибе

5.1. Күмү мәрхүмнең жәсәден (жәсәден) күмү йоласы булып тора, аның ихтыяр белдерүен исәпкә алып, санитар һәм башка нормаларга һәм кагыйдэләргә каршы килмәгән горөф-гадәтләр һәм горөф-гадәтләр нигезендә.

Күмү үлгән кешенең гәүдәсен (калдыкларын) жиргә (кабергә яки кабергә) күмеп башкарыла.

Күмү закон нигезендә башка ысуллар белән дә башкарылырга мөмкин.

Зиратларда күмү әлеге жирлектә яшәүчеләрнең горөф-гадәтләрен, йолаларын һәм йолаларын исәпкә алып башкарыла. Күмү билгеле бер дини конфессия зираты территориясендә башкарыла.

5.2. Мәрхүмне күмү тормыш иптәше (хатыны), ата - анасы, балалары һәм башка туганнары яки мәрхүмнең законлы вәкиле заявкасы буенча башкарыла, ә андыйлар булмаганда-күмү белән шөгыйльләнүче башка зат.

5.3. Күмүгә рөхсәт муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә һәм Граждан хәле актларын теркәү органнары тарафыннан бирелгән билгеләнгән формадагы үлем турындагы тиешле документларны тәкъдим итү буенча гына бирелә

Күмү өчен урын (участок) гамәлдәге зиратларда санитария һәм башка кагыйдэләр һәм нормалар нигезендә түләүсез һәм катгый бирелә.

5.4. Eachәр күмү түбәндәге мәгълүматлар белән күмүләрне теркәү Китабында теркәлә:

- ел, ай, күмү саны;
- сектор, бүлек, рәт һәм кабер номеры;
- фамилиясе, исеме, этисенең исеме, адресы;
- ел, ай һәм туу саны;
- сәбәп һәм ел, ай һәм үлем саны;
- дата һәм үлем турында документ кемгә бирелгән;
- кабер һәйкәлен урнаштыру датасы;

үлгән кешенең фамилиясе, исеме, этисенең исеме һәм туганнарының яисә законлы вәкиленең адресы, ә андыйлар булмаганда - жирләүне гамәлгә ашыру бурычын үз өстенә алган бүтән зат.

5.5. Аеруча куркыныч инфекцияләрдән үлгән затларны жирләү сәламәтлек саклау органнары белән килештереп башкарыла.

5.6. Үлгәннәрнең калдыкларын комлы һәм зәгыйфь линлы туфракларда күмелгәннән соң бер елдан да иртәрәк һәм чимал туфракларда күмелгәннән соң өч елдан да иртәрәк яңадан терелтергә ярамый, анда черү һәм минерализация процесслары акрынайган. Кабердән калдыкларны чыгару елның салкын вакытында, көндөз, муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары вәкилләре катнашында башкарылырга тиеш.

Санитария-эпидемиология хезмәте органнары, бу жирлектәге эпидемиологик һәм эпизоотик вазгыятьне исәпкә алып, үлем сәбәбе турында медицина учреждениесе белешмәсе буенча, калдыкларны чыгару һәм аларны күмүнең башка урынына күчерү мөмкинлеге турында бәяләмә бирәләр.

5.7. Кабердән калдыкларны чыгару гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

5.8. Яңадан күмелгән очракта, калдыкларны чыгарганнан соң кабер шунда ук капланырга тиеш, туфрак өслеге туфрак утырту мөмкинлеген исәпкә алып планлаштырылган, аннары чүпләнгән яки үлән чәчелгән.

Зиратның күмелүен теркәү Китабында калдыкларны чыгару һәм күмүне бетерү турында тиешле билге ясала.

II.

6.1. Жирләүләр бары тик гамәлдәге зиратларда гына башкарыла, участокларны чиратлылык тәртибдә бүлеп бирәләр.

Зиратны секторларга бүлгәндә, каберләр өчен урыннар шушы секторларның берсендә, участокларда бүлеп бирелә.

6.2. һәрбер үлгән кешенең күмелүе аерым кабердә ясала. Туганнары теләге буенча, күмү мәрхүмнең якин туганнары каберендә башкарылырга мөмкин, аларның зират вакыты 10-20 ел эчендә тәмамланган (туфракка карап 10-20 ел), тиешле документлар күрсәткәндә жир астына күмү юлы белән.

Озын яклар буенча каберләр арасы 1 метрдан артмаска тиеш, кыска яклары буенча 0,5 метрдан артык түгел.

6.3. Һәр аерым кабер өчен уртача 2,5 x 1,5 м зурлыктагы участок бирелә. кабер тирәнлеген күмү ысулына, жирле туфрак-климат шартларын исәпкә алып, дини үзенчәлекләргә карап билгеләнә. Үлгән балаларны күмгәндә кабер өчен участокның күләме тиешенчә кими.

6.4. Кабер төбәннән жир асты сулары басу дәрәжәсенә кадәр ким дигәндә 0,5 м булырга тиеш. кабер тирәнлеген күмү стилинә карап билгеләнә.

6.5. Һәр кабер өстендә жир өслегеннән 0,5 метрдан артык булмаган жир биеклегенә (калкулык) булырга тиеш (тау аны су өслегеннән саклау өчен кабер читләрен якларга тиеш) яки кабер өстендәге кабер өсте булырга тиеш.

III. Зират территориясе

7.1.Зиратның зурлығына карап аның территориясендә түбәндәге биналар һәм корылмалар урнаштырыла:

- хужалык корылмалары;
- инвентаризация саклау бүлмәләре;
- эскәмияләр, чүп савытлары һ. б.

7.2.Зират территориясе үсентеләрнең иң күп төрләрән саклап, яшелләндерелергә тиеш.

Зиратларны яшелләндергәндә, куе һәм күләгәле үсентеләр күмү участкаларын аэрацияләү һәм инсоляцияләү шартларын начарайта, туфракта дым жыюга ярдәм итә һәм зарарсызлау һәм минераллаштыру процессын тоткарлый ала. Шуңа күрә куак утырту һәм аеруча зур һәм тыгыз тажлы агачлар кысылмаска кирәк.

7.3.Зиратларны яшелләндерү-зират территориясе тирәли яшел зона урнаштыру, аллеялар, юллар, майданчыклар буенда агачлар, куаклар һәм киртәләр утырту жирле бюджет хисабына башкарыла, юридик һәм физик затларның ирекле иганәләре дә файдаланыла ала.

7.4.Чәчәк түтәлләренә, газоннарга, шулай ук аерым каберләргә чәчәкләр утыртканда аларның чәчәк ату вакытын һәм озынлыгын исәпкә алырга кирәк. Кабер калкулыгының өске яссылыгын чәчәкле үсемлекләр ясарга мөмкин.

7.5.Зиратка керү участок күләмен, аның торақ пункттагы подъезд урамнарына яки торақ пункттагы юлларга карата положениесен исәпкә алып, зират эчендәге юлларны планлаштыру кабул ителгәннән соң төзелә.

Подъездны (керү) оештырганда зиратның барлык секторларына юлны кыскарту омтылышына таянырга кирәк.

Зур зиратларда берничә подъезд (Керү) булырга мөмкин - төп һәм икенчел.

7.6.Зират капкасы киндәге, матәм процессларының тоткарлыксыз үтүен (узуын) тәмин итү өчен, 4-5 М булырга тиеш.

Зиратка керү алдыннан туганнарын һәм озатучыларны көтү һәм жыю өчен майданчыклар, матәм майданчыгы һәм машина кую урыны каралырга тиеш.

7.7.Зиратның бөтен территориясе койма астында булырга тиеш. Зиратлар, гадәттә, 2 м биеклектән түбән булмаган озын койма булырга тиеш.